

SIKKERHEDSDATABLAD

i henhold til Forordning (EF) nr. 830/2015

HYDROFAN OXIDE YELLOW

Udgave 1.23

Revisionsdato 31.10.2018

Trykdato 21.11.2019

PUNKT 1: Identifikation af stoffet/blandingen og af selskabet/virksomheden

1.1 Produktidentifikator

Handelsnavn : HYDROFAN OXIDE YELLOW
Produkt kode : LNHF0013

1.2 Relevante identificerede anvendelser for stoffet eller blandingen samt anvendelser, der frarådes

Anvendelse af stoffet/det kemiske produkt : Maling, lak og emalje
Kemisk karakterisering : Mono-komponeret emalje

1.3 Nærmere oplysninger om leverandøren af sikkerhedsdatabladet

Firma : Lechler SpA
Via Cecilio 17
22100 Como- CO-
Telefon : +39031586111
Telefax : +39031586206
E-mail adresse : safety@lechler.eu
Ansvarlig/udsteder

1.4 Nødtelefon

Tel. +39-031-586301 Fax +39-031-586299

Dette telefonnummer er kun tilgængeligt i kontortiden.

PUNKT 2: Fareidentifikation

2.1 Klassificering af stoffet eller blandingen

Klassificering (FORORDNING (EF) Nr. 1272/2008)

Ikke et farligt stof eller blanding.

2.2 Mærkningselementer

Etikettering (FORORDNING (EF) Nr. 1272/2008)

Ikke et farligt stof eller blanding.

Tillægsmærkning:

EUH210 Sikkerhedsdatablad kan på anmodning rekvireres.

2.3 Andre farer

SIKKERHEDSDATABLAD

i henhold til Forordning (EF) nr. 830/2015

HYDROFAN OXIDE YELLOW

Udgave 1.23

Revisionsdato 31.10.2018

Trykdato 21.11.2019

Ingen kendte.

Der er ingen fare forbundet med materialet som leveret.

Den nødvendige information fremgår af dette sikkerhedsdatablad.

PUNKT 3: Sammensætning af/oplysning om indholdsstoffer

3.2 Blandinger

Kemisk karakterisering : Vandholdig pigmenteret dispersion

Farlige komponenter

Kemisk betegnelse	CAS-Nr. EF-Nr. Registreringsnummer	Klassificering (FORORDNING (EF) Nr. 1272/2008)	Koncentration [%]
2-butoxyethanol	111-76-2 203-905-0 01-2119475108-36	Acute Tox. 4; H302 Acute Tox. 4; H332 Acute Tox. 4; H312 Skin Irrit. 2; H315 Eye Irrit. 2; H319	>= 5 - < 10
N-methyl-2-pyrrolidon	872-50-4 212-828-1 01-2119472430-46	Skin Irrit. 2; H315 Eye Irrit. 2; H319 Repr. 1B; H360D STOT SE 3; H335 ***	>= 0,1 - < 0,3

For den fuldstændige tekst af faresætningerne nævnt i dette punkt, se punkt 16.

PUNKT 4: Førstehjælpsforanstaltninger

4.1 Beskrivelse af førstehjælpsforanstaltninger

Generelle anvisninger : Søg læge - hvis symptomerne er vedvarende eller i alle tvivlstilfælde.
Giv aldrig en bevidstløs person noget gennem munden.

Hvis det indåndes : Søg frisk luft.
Hold patienten varm og i ro.
Hvis vejrtrækningen er uregelmæssig eller ophørt, udfør da kunstigt åndedræt.
Hvis bevidstløs - læg i aflåst sideleje og søg lægehjælp.

I tilfælde af hudkontakt : Forurenet tøj tages straks af.
Vask huden grundigt med vand og sæbe eller brug et anerkendt hud rensmiddel.
Brug ikke opløsningsmiddel eller fortynder.
Arbejdspladsen skal udstyres med brusebad

I tilfælde af øjenkontakt : Skyl rigeligt med vand, mens øjet holdes åbent, i mindst 10 minutter.
Søg lægehjælp.
Der skal være mulighed for øjenskyllning ved arbejdspladsen

HYDROFAN OXIDE YELLOW

Udgave 1.23

Revisionsdato 31.10.2018

Trykdato 21.11.2019

Fjern kontaktlinser.

Ved indtagelse. : Ved indtagelse ved uheld, søg omgående læge.
Fremprovoker IKKE opkastning.
Holdes i ro.

4.2 Vigtigste symptomer og virkninger, både akutte og forsinkede

Symptomer : Ingen information tilgængelig.

Risiko : Ingen information tilgængelig.

4.3 Angivelse af om øjeblikkelig lægehjælp og særlig behandling er nødvendig

Behandling : Førstehjælps proceduren skal fastlægges i samarbejde med den ansvarlige arbejdsmediciner.
Søg lægehjælp.

PUNKT 5: Brandbekæmpelse

5.1 Slukningsmidler

Egnede slukningsmidler : Brug vandspray, alkoholbestandigt skum, pulver eller kuldioxid.
Hold beholdere og omgivelser nedkølede ved oversprøjtning med vand.

Uegnede slukningsmidler : Brug IKKE vandstråle.

5.2 Særlige farer i forbindelse med stoffet eller blandingen

Specifikke farer ved brandbekæmpelse : Da produktet indeholder brændbare organiske forbindelser vil brand fremkalde tæt sort røg med farlige forbrændingsprodukter (se punkt 10).
Påvirkning overfor dekomponeringsprodukter kan skade helbredet.
Afkøl lukkede beholdere i nærheden af branden med vandtåge.
Opsaml forurenede brandslukningsvand separat. Det må ikke udledes til kloak afløb.
Brandrester og forurenede brandslukningsvand skal bortskaffes i henhold til de lokale regler.

5.3 Anvisninger for brandmandskab

Særlige personlige værnemidler, der skal bæres af brandmandskabet : Benyt om nødvendigt luftforsynet åndedrætsværn ved brandbekæmpelse.

PUNKT 6: Forholdsregler over for udslip ved uheld

HYDROFAN OXIDE YELLOW

Udgave 1.23

Revisionsdato 31.10.2018

Trykdato 21.11.2019

6.1 Personlige sikkerhedsforanstaltninger, personlige værnemidler og nødprocedurer

Sikkerhedsforanstaltninger til beskyttelse af personer : Brug personligt beskyttelsesudstyr. Ventiler området. Der henvises til beskyttelsesforanstaltninger nævnt i afsnit 7 og 8. Materiale kan medføre glatte forhold.

6.2 Miljøbeskyttelsesforanstaltninger

Miljøbeskyttelsesforanstaltninger : Undgå at materialet når kloak eller vandløb. Hvis produktet forurener åer og søer eller kloakfløb, informer da respektive myndigheder.

6.3 Metoder og udstyr til inddæmning og oprensning

Metoder til oprydning : Rengør med vaskemidler. Undgå opløsningsmidler. Opbevar og opsaml spild med ikke brændbart absorberende materiale, (f. eks. sand, jord, moler el. vermikulit) og placer det i affaldsbeholdere i henhold til de lokale myndigheders forskrifter (se afsnit 13).

6.4 Henvisning til andre punkter

Referer til afsnit 15 for specifikke nationale regler.

PUNKT 7: Håndtering og opbevaring

7.1 Forholdsregler for sikker håndtering

Råd om sikker håndtering : Overskrid ikke de angivne arbejdshygiejniske grænseværdier (se punkt 8). Må kun bruges i områder med passende udsugning til rådighed. Undgå kontakt med hud, øjne og tøj. Rygning, spisning og indtagelse af drikke bør være forbudt i anvendelsesområdet. Undgå indånding af dampe eller tåger. For personlig beskyttelse se punkt 8. Rør grundigt før brug. Efter brug skal beholderen opbevares tæt lukket.

7.2 Betingelser for sikker opbevaring, herunder eventuel uforenelighed

Krav til lager og beholdere : Vær opmærksom på sikkerhedsforskrifter på etiketten. Åbnede beholdere skal lukkes ophyggeligt efter brug og opbevares opretstående for at forebygge lækage. Opbevar i overensstemmelse med særlige nationale regler. Opbevar mellem 5° og 35°C i et tor og vel ventileret omraade væk fra varmekilder, antændingspunkter og direkte sollys. Rygning forbudt. Elektriske installationer / arbejdsmaterialer skal overholde de teknologiske sikkerhedsstandarder.

SIKKERHEDSDATABLAD

i henhold til Forordning (EF) nr. 830/2015

HYDROFAN OXIDE YELLOW

Udgave 1.23

Revisionsdato 31.10.2018

Trykdato 21.11.2019

Anvisninger ved samlagring : Undgå kontakt med oxidationsmidler, stærke syrer eller baser.

7.3 Særlige anvendelser

: Disse oplysninger foreligger ikke.

PUNKT 8: Eksponeringskontrol/personlige værnemidler

8.1 Kontrolparametre

Komponenter	CAS-Nr.	Værdi	Kontrolparametre	Opdater	Basis
Ethylene Glycol Monobutyl Ether	111-76-2	TWA	20 ppm 98 mg/m ³	2000-06-16	2000/39/EC
Yderligere oplysninger	:	hud: Identificerer muligheden for væsentlig optagelse gennem hudenVejledende			
		STEL	50 ppm 246 mg/m ³	2000-06-16	2000/39/EC
Yderligere oplysninger	:	hud: Identificerer muligheden for væsentlig optagelse gennem hudenVejledende			
Metil Pirrolidone	872-50-4	TWA	10 ppm 40 mg/m ³	2009-12-19	2009/161/EU
Yderligere oplysninger	:	hud: Identificerer muligheden for væsentlig optagelse gennem hudenVejledende			
		STEL	20 ppm 80 mg/m ³	2009-12-19	2009/161/EU
Yderligere oplysninger	:	hud: Identificerer muligheden for væsentlig optagelse gennem hudenVejledende			

DNEL

N-methyl-2-pyrrolidon

: Anvendelse: Arbejdstagere
Eksponeringsvej: Hud
Potentielle sundhedseffekter: Langtids systemiske effekter
Værdi: 4,8 mg/kg

Anvendelse: Arbejdstagere
Eksponeringsvej: Indånding
Potentielle sundhedseffekter: Langtids systemiske effekter
Værdi: 14,4 mg/m³

Anvendelse: Arbejdstagere
Eksponeringsvej: Indånding
Potentielle sundhedseffekter: Langtids lokale effekter
Værdi: 40 mg/m³

SIKKERHEDSDATABLAD

i henhold til Forordning (EF) nr. 830/2015

HYDROFAN OXIDE YELLOW

Udgave 1.23

Revisionsdato 31.10.2018

Trykdato 21.11.2019

PNEC	
N-methyl-2-pyrrolidon	: Ferskvand Værdi: 0,25 mg/l
	Havvand Værdi: 0,025 mg/l
	Ferskvandssediment Værdi: 1,42 mg/kg
	Havsediment Værdi: 0,142 mg/kg
	Jord Værdi: 0,138 mg/kg
	Spildevandsbehandlingsanlæg Værdi: 10 mg/kg

8.2 Eksponeringskontrol

Personlige værnemidler

Åndedrætsværn : Anvend tekniske foranstaltninger for at overholde de arbejdshygiejniske grænseværdier.
Dette skulle kunne opnås ved en god almen ventilation og - hvis praktisk muligt - ved brug af en punktudsugning.
Hvis de arbejdshygiejniske grænseværdier ikke kan nås, bør passende åndedrætsværn undtagelsesvist kun anvendes i en kort periode.
Maske med kombineret filter for dampe/partikler (EN 141)

Beskyttelse af hænder : Latex handsker
Brug beskyttelsehandsker ved længerevarende eller gentagende kontakt.
Beskyttelsehandsker opfylder EN 374.
Følg venligst brugsanvisningerne omkring permeabilitet og gennemtrængningstid opgivet af leverandøren af handskerne.
Overvej også de specifikke lokale forhold under hvilke produktet også bruges, såsom farer for at skære sig, slid og kontakt tid.
Hvis det bruges i opløsning, eller blandes med andre stoffer og under forhold som afskiller sig fra EN 374, kontaktes leverandøren af de EC godkendte handsker.
Barriere cremer kan hjælpe med at beskytte de udsatte hudområder, de må dog ikke anvendes efter påvirkningen har fundet sted.
Hud skal vaskes efter kontakt.
Man skal vaske hænder og bruge en beskyttende creme før arbejdet startes

Beskyttelse af øjne : Kemikalieresistent brille skal anvendes.

HYDROFAN OXIDE YELLOW

Udgave 1.23

Revisionsdato 31.10.2018

Trykdato 21.11.2019

Sørg for at øjenskyllestationer og nødbrusere er tilgængelige nær ved arbejdsstedet.

Beskyttelse af hud og krop : Hud skal vaskes efter kontakt.
Brug særligt arbejdstøj.

Foranstaltninger til begrænsning af eksponering af miljøet

Generelle anvisninger : Undgå at materialet når kloak eller vandløb.
Hvis produktet forurener åer og søer eller kloak afløb, informer da respektive myndigheder.

PUNKT 9: Fysiske og kemiske egenskaber**9.1 Oplysninger om grundlæggende fysiske og kemiske egenskaber**

Udseende	: væske
Lugt	: opløsningsmiddel
Flammepunkt	: > 63 - 100 °C
Antændelsestemperatur	: ikke bestemt
Laveste eksplosionsgrænse	: Ingen data tilgængelige
Højeste eksplosionsgrænse	: Ingen data tilgængelige
Selvantændelsestemperatur	: Ikke anvendelig
pH-værdi	: ikke bestemt
Frysepunkt	: Ikke anvendelig
Kogepunkt	: ikke bestemt
Damptryk	: 1,000 hPa ved 50 °C
Massefylde	: 1,1225 g/cm ³
Vandopløselighed	: ikke bestemt
Fordelingskoefficient: n-oktanol/vand	: Ingen data tilgængelige
Opløselighed i andre opløsningsmidler	: ikke bestemt
Flow tid	: 40 s 6 mm Metode: ISO/DIN 2431 '84
Relativ dampvægtfylde	: Ikke anvendelig

SIKKERHEDSDATABLAD

i henhold til Forordning (EF) nr. 830/2015

HYDROFAN OXIDE YELLOW

Udgave 1.23

Revisionsdato 31.10.2018

Trykdato 21.11.2019

Fordampningshastighed : ikke bestemt

9.2 Andre oplysninger

Tørt affald : 29,77 %

Flygtige organiske : 6,31 %

forbindelser (VOC) indhold

Vand indhold : 63,91 %

PUNKT 10: Stabilitet og reaktivitet

10.1 Reaktivitet

Ikke rimeligt forudseeligt.

10.2 Kemisk stabilitet

Produktet er kemisk stabilt.

10.3 Risiko for farlige reaktioner

Farlige reaktioner : Ingen farlige reaktioner kendt ved normalt brug under normale forhold.

10.4 Forhold, der skal undgås

Forhold, der skal undgås : OBSERVATIONER PÅ MENNESKET: Virkninger efter akut eksposition: Et forsøg, som er foretaget på personer, der blev udsat for inhalation af 50-800 ppm i 8 timer har givet følgende resultater: 200 ppm: let men afgrænset nedsættelse af koordinering og af reaktionstiden, træthed, konfusion, paræstesi af huden; denne træthed varede ved i timevis sammen med en let søvnløshed. 400 ppm: forværring af symptomerne og mental konfusion. 600 ppm: efter 3 timer: ekstrem træthed, metal konfusion, tab af selvkontrol, mangel på koordination, kvalme, hovedpine, balancetab. Efter 8 timer med disse symptomer blev disse værre og der kom dilatation af pupillen og defekter i reflekserne til lystilvænning. 800 ppm: samme symptomer, meget forværrede og vedvarende. På grund af produktets beskaffenhed anbefales det at lade det ligge i den originale emballage og undgå omhældning.

10.5 Materialer, der skal undgås

Materialer, der skal undgås : Holdes væk fra oxidationsmidler, stærke basiske og sure materialer for at undgå exoterme reaktioner.

10.6 Farlige nedbrydningsprodukter

Farlige nedbrydningsprodukter : Kuldioxid (CO₂), kullilte (CO), nitrogenoxid (NO_x), tæt sort røg.

HYDROFAN OXIDE YELLOW

Udgave 1.23

Revisionsdato 31.10.2018

Trykdato 21.11.2019

Termisk spaltning : Ikke anvendelig

PUNKT 11: Toksikologiske oplysninger**11.1 Oplysninger om toksikologiske virkninger****Produkt**

- Akut oral toksicitet : Estimat for akut toksicitet: > 2.000 mg/kg, Beregningsmetode
- Akut toksicitet ved indånding : Estimat for akut toksicitet: > 20 mg/l, 4 h, damp, Beregningsmetode
- Akut dermal toksicitet : Estimat for akut toksicitet: > 2.000 mg/kg, Beregningsmetode
- Hudætsning/-irritation : Gentagende eller langvarig kontakt med blandingen kan forårsage fjernelse af naturligt fedt fra huden og resultere i udtørring af huden., Produktet kan blive absorberet gennem huden.
- Yderligere oplysninger : Vær opmærksom på hvert enkelt stofs koncentration, når man vurderer præparatets skadelige virkninger.

Komponenter:**2-butoxyethanol :**

- Akut oral toksicitet : Estimat for akut toksicitet: 500 mg/kg, Konverteret, skønnet akut toksicitetspunkt
- Akut dermal toksicitet : Estimat for akut toksicitet: 1.100 mg/kg, Konverteret, skønnet akut toksicitetspunkt

N-methyl-2-pyrrolidon :

- Akut oral toksicitet : LD50: 4.150 mg/kg, Rotte(han og hun), OECD test guideline 401
- Akut toksicitet ved indånding : LC50: > 5,1 mg/l, 4 h, Rotte, OECD test guideline 403
- Akut dermal toksicitet : LD50: > 5.000 mg/kg, Rotte, OECD test guideline 402
- :

PUNKT 12: Miljøoplysninger**12.1 Toksicitet**

- Toksicitet overfor fisk : Bemærkninger:
Der findes ingen data på selve produktet.

- Toksicitet overfor fisk
N-methyl-2-pyrrolidon : LC50: > 500 mg/l

SIKKERHEDSDATABLAD

i henhold til Forordning (EF) nr. 830/2015

HYDROFAN OXIDE YELLOW

Udgave 1.23

Revisionsdato 31.10.2018

Trykdato 21.11.2019

Ekspositionsvarighed: 96 h

Arter: Oncorhynchus mykiss (Regnbueforel)

Toksicitet for dafnier og andre hvirvelløse vanddyr (Kronisk toksicitet)
N-methyl-2-pyrrolidon : NOEC: 12,5 mg/l
Ekspositionsvarighed: 21 d
Arter: Daphnia magna (Stor dafnie)
Metode: OECD TG 211

12.2 Persistens og nedbrydelighed

Biologisk nedbrydelighed : Ingen data tilgængelige

12.3 Bioakkumuleringspotentiale

Bioakkumulering : Ingen data tilgængelige

12.4 Mobilitet i jord

Mobilitet : Ingen data tilgængelige

12.5 Resultater af PBT- og vPvB-vurdering

Dette stof/blanding indeholder ingen komponenter, der anses for at være enten persistente, bioakkumulerende og toksiske (PBT) eller meget persistente og meget bioakkumulerende (vPvB) ved niveauer på 0,1% eller højere.

12.6 Andre negative virkninger

Yderligere økologisk information : Der er ingen tilgængelige data på dette produkt.

PUNKT 13: Bortskaffelse

13.1 Metoder til affaldsbehandling

Produkt : Produktet må ikke kommes i afløb, vandløb eller jorden. Må ikke bortskaffes med almindeligt affald. Speciel bortskaffelse skal ske i henhold til lokale regler.

Forurenede emballage : Tomme beholdere skal bringes til et godkendt affaldsdeponeringssted for genbrug eller bortskaffelse. Ifølge Europæisk Affaldskatalog, er affaldskoder ikke produktspecifikke, men anvendelses specifik. Affaldskoderne skal fastsættes i overensstemmelse mellem bruger, producent og affaldsbortskaffelsesfirma. De følgende Affaldskoder er kun forslag:150110*

PUNKT 14: Transportoplysninger

SIKKERHEDSDATABLAD

i henhold til Forordning (EF) nr. 830/2015

HYDROFAN OXIDE YELLOW

Udgave 1.23

Revisionsdato 31.10.2018

Trykdato 21.11.2019

14.1 FN-nummer

Ikke reguleret som farligt gods

14.2 UN-forsendelsesbetegnelse (UN proper shipping name)

ADR

Ikke farligt gods

IMDG

Ikke farligt gods

IATA

Ikke farligt gods

14.3 Transportfareklasse(r)

Ikke reguleret som farligt gods

14.4 Emballagegruppe

Ikke reguleret som farligt gods

14.5 Miljøfarer

ADR

Ikke farligt gods

IMDG

Ikke farligt gods

IATA

Ikke farligt gods

14.6 Særlige forsigtighedsregler for brugeren

Bemærkninger : Ikke farligt gods i forhold til transportforeskrifterne.

14.7 Bulktransport i henhold til bilag II til MARPOL 73/78 og IBC-koden

Ikke relevant for produktet, som det leveres.

PUNKT 15: Oplysninger om regulering

15.1 Særlige bestemmelser/særlig lovgivning for stoffet eller blandingen med hensyn til sikkerhed, sundhed og miljø

REACH - Kandidatliste over stoffer, der vækker meget store betænkeligheder til godkendelse (Artikel 59). : Dette produkt indeholder stoffer med meget problematiske egenskaber (Forordning (EF) nr. 1907/2006 (REACH), Artikel 57).

SIKKERHEDSDATABLAD

i henhold til Forordning (EF) nr. 830/2015

HYDROFAN OXIDE YELLOW

Udgave 1.23

Revisionsdato 31.10.2018

Trykdato 21.11.2019

872-50-4	N-methyl-2-pyrrolidon
----------	-----------------------

REACH - Fortegnelse over stoffer, der kræver godkendelse (Bilag XIV) : Ikke anvendelig

REACH - Begrænsninger vedrørende fremstilling, markedsføring og anvendelse af visse farlige stoffer, kemiske produkter og artikler (Bilag XVII) : Forbudt og/eller begrænset

872-50-4	N-methyl-2-pyrrolidon
	Carbonhydrider, C9-C11, n-alkaner, isoalkaner, cycloalkaner, <2% aromater
107-98-2	1-methoxy-2-propanol

Kodenummer : 1-3 (1993)
157-m3 luft/10 g stof

Fareklassifikation i henhold til VbF : Kogepunkt > 55 °C op til 100 °C, ved 15 °C ikke blandbart med vand

Vandforureningsklasse (Tyskland) : let vandforurenende
VVVWS A4

Dette sikkerhedsdatablad overholder kravene i Forordning (EU) nr. 1907/2006.
Forordning (EF) nr. 1272/2008 om klassificering, mærkning og emballering af stoffer og blandinger

15.2 Kemikaliesikkerhedsvurdering

Der findes ingen data på selve produktet.

PUNKT 16: Andre oplysninger

Fuldstændig tekst af faresætninger refereret til under punkt 2 og 3.

H302	Farlig ved indtagelse.
H312	Farlig ved hudkontakt.
H315	Forårsager hudirritation.
H319	Forårsager alvorlig øjenirritation.
H332	Farlig ved indånding.
H335	Kan forårsage irritation af luftvejene.
H360D	Kan skade det ufødte barn.

Informationerne i dette Arbejdshygiejniske Datablad er efter vor bedste viden, oplysninger og overbevisning korrekte på datoen, hvor det er trykt. Informationerne tjener kun som vejledning til

SIKKERHEDSDATABLAD

i henhold til Forordning (EF) nr. 830/2015

HYDROFAN OXIDE YELLOW

Udgave 1.23

Revisionsdato 31.10.2018

Trykdato 21.11.2019

---

sikker håndtering, brug, forarbejdning, lagring, transport, disponering og frigivelse og kan ikke betragtes som en garanti eller kvalitetsangivelse. Informationerne vedrører kun det udtrykkeligt angivne materiale og er ikke gældende for dette materiale anvendt i kombination med andre materialer eller forarbejdning, medmindre udtrykkeligt anført i teksten.